

Sygn. akt III AUa 401/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska (spr.)
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 2 lutego 2016 r. w Szczecinie

sprawy U. E.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wypłatę odsetek

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 lutego 2015 r. sygn. akt VI U 2041/14

zmienia zaskarżony wyrok w pkt 1 i oddala odwołanie.

SSA Beata Górską SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka - Szkibiel

III A Ua 401/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 września 2014 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił U. E. wypłaty odsetek za okres od 22 listopada 2012 r. do 31 października 2013 r. wskazując, że decyzją z dnia 3 września 2014 r. ubezpieczonej wypłacono odsetki za okres od 7 października 2011 r. do 19 lutego 2014 r. w kwocie 2.375,46 zł z tytułu wypłaty zawieszono świadczenia za okres wynikający z ustawy, czyli od 1 października 2011 r. do 31 listopada 2012 r. ZUS wskazał, że prawomocny wyrok Sądu wpłynął do Oddziału w dniu 13 czerwca 2014 r., decyzja wydana została w dniu 25 czerwca 2014 r. wobec czego odsetki z tytułu nieterminowego załatwienia sprawy nie przysługują, brak jest podstaw prawnych i faktycznych do wypłaty odsetek za okres od 22 listopada 2012 r. do 31 października 2013 r.

W odwołaniu od powyższej decyzji U. E. wniosła o jej uchylenie i wydanie nakazu zapłaty organowi rentowemu ustawowych odsetek, od każdej zaległej miesięcznej kwoty zawieszono emerytury za okres od 22 listopada 2012 r.

do 31 października 2013 r. podnosząc, że zgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 16 kwietnia 2014 r. (sygn. akt VI U 69/14) ZUS został zobowiązany do niezwłocznej wypłaty zawieszonych świadczeń emerytalnych, co jest również zobowiązaniem do wypłaty odsetek za niesłusznie wstrzymaną wypłatę emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 31 października 2013 r. wskazując na okoliczności poprzedzające wydanie przez organ rentowy zaskarżonej decyzji ubezpieczona podkreśliła, iż nie ze swojej winy nie otrzymywała emerytury w okresie od 22 listopada 2012 r. do 31 października 2013 r. co bezspornie zawarte zostało w wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie w całości, z argumentacją, jak w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 11 lutego 2015 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonej U. E. prawo do odsetek za okres od 18 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty (punkt 1) oraz oddalił odwołanie w pozostałej części (punkt 2).

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Decyzją z dnia 30 czerwca 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał U. E. emeryturę od dnia 1 grudnia 2010 r. tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek.

Decyzją z dnia 19 września 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z urzędu wstrzymał U. E. od 1 października 2011 r. dalszą wypłatę emerytury, z uwagi na kontynuację zatrudnienia przez ubezpieczoną. Organ rentowy wskazał, że w celu podjęcia wypłaty emerytury, ubezpieczona winna przedłożyć świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywała pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Wcześniej, 30 lipca 2011 r. organ rentowy wysłał do ubezpieczonej informację w sprawie zawieszenia prawa do emerytury w przypadku kontynuowania zatrudnienia

W wyroku z dnia 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r., nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw z dnia 22 listopada 2012 r., poz. 1285.

W dniu 18 listopada 2013 r. ubezpieczona złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o niezwłoczną wypłatę świadczeń emerytalnych wraz z odsetkami za zwłokę od dnia 1 października 2011 r. do 1 listopada 2013 r., zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, nadto o wypłatę odsetek ustawowych od zawieszonych świadczeń za okres od 1 października 2011 r. do dnia zapłaty.

Decyzją z dnia 10 grudnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. podjął wypłatę emerytury ubezpieczonej od dnia 1 listopada 2013 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie o sygn. akt VI U 69/14 Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu odwołania od decyzji z dnia 10 grudnia 2013 r., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej U. E. prawo do wypłaty emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 31 października 2013 r. Wyrok Sądu wraz z uzasadnieniem wpłynął do organu rentowego w dniu 22 maja 2014 r. Prawomocny wyrok Sądu Okręgowego z dnia 16 kwietnia 2014 r. wpłynął do organu rentowego w dniu 13 czerwca 2014 r.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j. t. Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.; powoływana dalej jako: ustawa systemowa) w związku

z art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.; powoływana dalej jako: ustawa emerytalna), Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione tylko odnośnie okresu od 18 grudnia 2013 r., wskazując, że w pozostałym zakresie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Jednocześnie sąd pierwszej instancji podkreślił, że w przepisach prawa ubezpieczeń społecznych odsetki od opóźnionego świadczenia uregulowane są na potrzeby tego prawa wyczerpująco, bez możliwości odwoływania się – poza określeniem wysokości odsetek – do przepisów prawa cywilnego. Niedopuszczalna jest analogia z art. 476 i 481 k.c. oraz art. 415 lub 471 k.c. (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 września 1991 r., II UZP 11/91, OSP 1992/7-8/147; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1997 r., II UKN 208/97, OSNAP 1998/15/461).

Mając na uwadze treść przywołanych wyżej przepisów, sąd meriti wyjaśnił, że obowiązek zapłaty odsetek nie powstaje w razie opóźnienia w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia, za które Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie ponosi odpowiedzialności. Zakład Ubezpieczeń Społecznych popada w zwłokę, jeżeli miał możliwość ustalenia prawa do świadczenia lub wypłaty w określonej wysokości, a nie wykonał swego obowiązku wobec świadczeniobiorcy, mimo upływu 30 dni od tej chwili.

Zatem, Sąd Okręgowy wskazał, że wydając decyzję z dnia 19 września 2011 r., organ emerytalny zastosował obowiązujące przepisy prawa i do czasu opublikowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., tj. do dnia 22 listopada 2012 r. nie można przypisać mu odpowiedzialności za zastosowanie nieprawidłowej wykładni lub błędnego stosowania prawa materialnego (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 r., I UK 345/09). Jednakże po wydaniu przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 13 listopada 2012 r. i spełnieniu kolejnego niezbędnego warunku wypłaty nieprawidłowo zawieszonych świadczeń emerytalnych, tj. złożenia wniosku o ich wypłatę przez uprawnionego – organ rentowy powinien w terminie 30 dni, licząc od daty złożenia wniosku, wydać decyzję zmieniającą decyzję zawieszającą emeryturę i przyznać uprawnionemu prawo do wypłaty zaległych i bieżących świadczeń.

Dalej sąd pierwszej instancji podniósł, że w realiach niniejszej sprawy, U. E. złożyła wniosek o wypłatę zawieszonych świadczeń od dnia 1 października 2011 r. wraz z odsetkami, w dniu 18 listopada 2013 r. Wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2014 r., wydanym w sprawie o sygn. akt VI U 69/14, Sąd Okręgowy w Szczecinie przesądził prawomocnie zasadność tego wniosku. Termin 30 dni od złożenia przez ubezpieczoną wniosku upłynął bezskutecznie z dniem 18 grudnia 2013 r., a zatem organ rentowy pozostaje wobec ubezpieczonej w zwłoce w związku z niewypłaceniem jej odsetek od zawieszonych od 1 października 2011 r. świadczeń od 18 grudnia 2013 r. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2014 r., III UZP 3/13).

Kierując się tymi wszystkimi względami, Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do odsetek za okres od 18 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty. Nadto na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd oddalił odwołanie w pozostałej części, tj. co do żądania odsetek za pozostały okres, w którym organ nie pozostawał w zwłoce.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w zakresie punktu pierwszego nie zgodził się Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który w wywiedzionej apelacji zarzucił mu:

- naruszenie prawa materialnego – art. 85 ustawy systemowej w związku z § 2 ust. 1 oraz 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych – poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, że organ rentowy zobowiązany jest do wypłaty odsetek od dnia 18 grudnia 2013 r., podczas gdy odsetki zostały już wnioskodawczyni wypłacone od kwoty zawieszanego świadczenia od 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r., do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r.;

- obrazę przepisów prawa procesowego tj. art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. – poprzez wyrokowanie w przedmiocie nie objętym ani zaskarżoną decyzją ZUS ani wnioskiem ubezpieczonej, tj. o prawie do odsetek od 18 grudnia 2013 r.

Podnosząc powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się uzasadniona.

Stan faktyczny sprawy jest niesporny i sąd odwoławczy przyjmuje go za własny. Jednocześnie Sąd Apelacyjny podziela także przedstawione przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku rozważania prawne dotyczące kwestii obowiązku organu rentowego zapłaty odsetek i podstaw prawnych w nim przedstawionych. Jednak dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie, w ocenie sądu odwoławczego, ma także ustalenie, że ubezpieczona składając wniosek o wypłatę zawieszonych świadczeń za okres od 22 listopada 2012 r. do 31 października 2013 r. złożyła wniosek po upływie ustawowego terminu. Taki wniosek oparty o wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. można było złożyć do dnia 22 grudnia 2012 r. Ubezpieczona uczyniła to dopiero 14 listopada 2013 r., a więc prawie rok później. Organ rentowy nie znalazł podstaw do przywrócenia terminu do złożenia wniosku o wypłatę zaległych świadczeń i dopiero Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu postępowania przywrócił ubezpieczonej termin do złożenia wniosku oraz przyznał ubezpieczonej prawo do wypłaty tego świadczenia. Prawomocny wyrok Sądu Okręgowego z dnia 16 kwietnia 2014 r. wraz z aktami emerytalnymi wpłynął do organu rentowego w dniu 13 czerwca 2014 r., a został on wykonany decyzją z dnia 25 czerwca 2014 r.

W sytuacji, gdy okoliczności do przywrócenia terminu do złożenia wniosku o wypłatę zawieszonych świadczeń zostały dopiero ustalone przez Sąd Okręgowy w wyroku z dnia 16 kwietnia 2014 r., w ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma podstaw do ustalenia odpowiedzialności organu rentowego już od dnia złożenia wniosku o wypłatę zawieszonych świadczeń. Podkreślić bowiem trzeba, że organ rentowy nie dopuścił się naruszenia prawa, które skutkowało by uznaniem jego odpowiedzialności na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej. Przywrócenie przez Sąd Okręgowy terminu do złożenia wniosku o wypłatę świadczeń nie może skutkować w niniejszej sprawie przyjęciem odpowiedzialności organu, który nie naruszając w żaden sposób przepisów prawa odmówił przywrócenia terminu i wypłaty świadczeń za okres od listopada 2012 r. do października 2013 r. To ubezpieczona przekraczając tak znacznie termin do złożenia wniosku spowodowała, że świadczenia zostały wypłacone z opóźnieniem.

Mając na uwadze powyższe okoliczności oraz fakt, że organ rentowy wykonał wyrok Sądu Okręgowego z dnia 16 kwietnia 2014 r. w terminie określonym w art. 118 ust. 1 ustawy emerytalnej, sąd odwoławczy uznał, że w sprawie nie zachodzą przesłanki do ustalenia odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w wypłacie świadczeń i obciążenie go obowiązkiem wypłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczeń.

Powyższe legło u podstaw uznania apelacji za uzasadnioną oraz zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia odwołania w całości na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

SSA Beata Górńska SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka-Szkibieli